

۱۶۰۱۸۱
به نام خردمند جان و خرد

آشنایی با

آزمون‌سازی و آزمون‌های روانی

www.ketab.ir

تألیف:

دکتر ابوالفضل کرمی

عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

انتشارات روان سنجی

سرشناسه	:	کرمی، ابوالفضل، ۱۳۲۳
عنوان و نام پدیدآور	:	آشنایی با آزمون‌سازی و آزمون‌های روانی / تالیف ابوالفضل کرمی
مشخصات نشر	:	تهران : روان سنجی
مشخصات ظاهری	:	۳۳۹ ص. : مصور، جدول، نمودار
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۷۸۵۵-۰۴-۴
موضوع	:	روان‌شناسی - آزمون‌ها
موضوع	:	آزمون‌های هوش
موضوع	:	شخصیت
رده بندی کنگره	:	۱۳۸۲ / ۴۱۵ BF۱۷۶ ک
رده بندی دیویی	:	۱۵۰/۲۸۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۲-۲۷۰۲۰ م

عنوان کتاب	:	آشنایی با آزمون‌سازی و آزمون‌های روانی
تالیف	:	دکتر ابوالفضل کرمی
ویراستار	:	دکتر رعنا کرمی
چاپ	:	هجدهم ۱۴۰۱
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	:	۱۶۰,۰۰۰ تومان

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، پلاک ۱۳ واحد ۲. تلفن: ۶۶۵۶۴۸۱۵-۰۲۱

فهرست مطالب

۲۱	فصل اول؛ مفاهیم کلی اندازه گیری
۲۱	تعریف اندازه گیری
۲۱	تعریف آزمون
۲۱	تعریف ارزشیابی
۲۲	تعریف سنجش
۲۲	سطوح مختلف اندازه گیری
۲۲	مقیاس اسمی
۲۲	مقیاس ترتیبی
۲۳	مقیاس فاصله ای
۲۳	مقیاس نسبی
۲۴	خودآزمایی فصل اول
۲۵	فصل دوم؛ تایخچه آزمون های روانی
۲۵	شروع واقعی آزمون های روانی
۲۶	۱. فخنر (۱۸۷۷ - ۱۸۰۱)
۲۶	۲. ویلهلم وونت (۱۹۲۰ - ۱۸۳۲)
۲۶	۳. جیمز مک کین کتل (۱۹۴۴ - ۱۸۶۰)
۲۶	۴. فرانسس گالتون (۱۹۱۱ - ۱۸۲۲)
۲۷	۵. آلفرد بینه (۱۹۱۱ - ۱۸۵۷)
۲۹	خودآزمایی فصل دوم
۳۱	فصل سوم؛ کاربرد آزمون های روانی
۳۱	۱. پیش بینی

۲	۲. گزینش
۲	۳. طبقه‌بندی
۲	۴. ارزشیابی
۲	۱. دو هدف غایی آزمون‌ها
۲	۲. زمینه تحصیلی
۲	۳. زمینه شغلی
۲	۴. زمینه نظامی
۳	۵. کودکان ناپه‌نجا و بزه‌کار
۳	۶. آزمون‌ها و کلینیک‌های روان‌پزشکی
۳	۷. سایر زمینه‌های کاربردی
۳	حدود کاربرد آزمون‌ها
۵	انتقاد از آزمون‌ها
۵	نتایج احتمالی زیان‌بخش استفاده از آزمون‌ها
۶	خودآزمایی فصل سوم
۷	فصل چهارم طبقه‌بندی آزمون‌های روانی
۷	۱. از نظر مشخصات خارجی یا فرم و شکل
۷	۲. از نظر ماهیت و محتوای ظاهری (استفاده از کلام)
۷	۳. از نظر اجرا
۷	الف. فردی
۸	محاسن:
۸	معایب:
۸	ب. گروهی
۸	محاسن:
۸	معایب:
۹	۴. از نظر زمان اجرا
۹	۵. از نظر موضوع
۱۰	۶. از نظر مراحل زندگی
۱۰	۷. از نظر چگونگی تهیه آنها (دقت ساخت)
۱۰	الف. آزمون‌های معلم ساخته:
۱۱	ب. آزمون‌های میزان شده
۱۱	۸. از نظر شناختی
۱۱	۹. از نظر هدف
۱۱	۱۰. از نظر محتوا
۱۲	۱۱. از نظر فرهنگی
۱۲	۱۲. از نظر درجه دشواری سؤال‌ها
۱۳	۱۳. از نظر نوع پاسخ
۱۴	۱۴. از نظر مفروضه‌ها
	الف. آزمون‌های تحلیلی (عینی):

۴۳	ب. آزمون‌های فراکتنی (ترکیبی):
۴۴	خودآزمایی فصل چهارم
۴۷	فصل پنجم: سؤال‌های آزمون و طرز تهیه آنها
۴۷	۱. سؤال‌های باز پاسخ
۴۷	سؤال‌های تشریحی
۴۸	محاسن سؤال‌های تشریحی:
۴۸	معایب سؤال‌های تشریحی:
۴۸	سؤال‌های کوتاه پاسخ
۴۹	محاسن سؤال‌های کوتاه پاسخ:
۴۹	معایب سؤال‌های کوتاه پاسخ:
۴۹	۲. سؤال‌های بسته پاسخ
۴۹	الف. سؤال‌های صحیح - غلط
۴۹	محاسن سؤال‌های صحیح و غلط:
۵۰	معایب سؤال‌های صحیح و غلط:
۵۰	ب. سؤال‌های جور کردنی
۵۰	محاسن سؤال‌های جور کردنی:
۵۰	معایب سؤال‌های جور کردنی:
۵۰	ج. سؤال‌های چند گزینه‌ای
۵۱	محاسن سؤال‌های چند گزینه‌ای:
۵۱	معایب سؤال‌های چند گزینه‌ای:
۵۱	عامل حدس در آزمون‌های روانی
۵۲	طرز تهیه سؤال‌های آزمون
۵۳	طرز تهیه سؤال‌های چندگزینه‌ای
۵۶	خود آزمایی فصل پنجم
۵۹	فصل ششم: تجزیه و تحلیل سؤال‌های آزمون
۶۰	مراحل تحلیل سؤال‌های آزمون
۶۱	محاسبه شاخص‌های تحلیل سؤال‌ها
۶۴	محاسبه ضریب دشواری سؤال
۶۴	تفسیر ضریب دشواری
۶۵	محاسبه ضریب تمیز سؤال
۶۶	تفسیر ضریب تمیز
۶۶	تحلیل سؤال از طریق همبستگی سؤال با کل آزمون
۶۶	تحلیل سؤال از طریق حذف هر سؤال و محاسبه همبستگی بقیه سؤال‌ها
۶۷	تحلیل سؤال با استفاده از همبستگی بین سؤال‌های آزمون
۶۷	تحلیل گزینه‌ها در سؤال‌های چند گزینه‌ای
۶۸	تحلیل آزمون به کمک نظریه سؤال - پاسخ
۶۹	تحلیل سؤال با استفاده از منحني‌های ویژگی سؤال
۷۰	تحلیل سؤال با استفاده از روانی و پایایی سؤال

۷۰	استفاده از تحلیل عاملی در تحلیل سؤال
۷۱	نکات قابل توجه در تحلیل سؤال
۷۱	انتخاب یک آزمون منتشر شده
۷۲	خود آزمایی فصل ششم
۷۵	فصل هفتم؛ روش‌های آماری مورد استفاده در آزمون سازی
۷۵	تعریف متغیر
۷۵	تقسیم بندی مفاهیم
۷۷	انواع متغیرها
۷۷	۱. تقسیم بندی بر اساس واحد اندازه گیری
۷۸	۲. تقسیم بندی بر اساس مبدأ واحد اندازه گیری
۷۸	۳. طبقه بندی بر اساس توانایی پژوهشگر در دخل و تصرف در متغیرها
۷۹	۴. تقسیم بندی بر اساس تعداد یا میزان ارزش‌هایی که به متغیرها داده می‌شود.
۷۹	۵. طبقه بندی بر اساس نقشی که پژوهشگر به متغیر واگذار می‌کند
۸۰	۶. طبقه بندی بر مبنای میزان مداخله برخی از متغیرها در رابطه بین متغیر مستقل و متغیر وابسته
۸۱	انواع متغیرهای مداخله گر
۸۲	سؤال ۱
۸۳	سؤال ۲
۸۴	فراوانی و توزیع فراوانی
۸۵	نمودارهای توزیع فراوانی
۸۵	اندازه‌های گرایش مرکزی
۸۶	نما
۸۶	میان
۸۶	ویژگی‌های میان
۸۶	موارد استفاده میان
۸۷	میانگین
۸۷	محاسبه میانگین
۸۸	ویژگی‌های میانگین
۸۸	موارد استفاده میانگین
۸۸	اندازه‌های پراکندگی یا تغییرپذیری
۸۸	دامنه تغییر
۸۹	انحراف چارکی
۸۹	محاسبه چارک‌ها
۹۰	ویژگی‌های انحراف چارکی
۹۰	موارد استفاده انحراف چارکی
۹۰	انحراف متوسط یا میانگین انحراف
۹۰	ویژگی‌های انحراف متوسط
۹۱	موارد استفاده از انحراف متوسط
۹۱	واریانس (پراکندگی)

مقدمه‌ای بر چاپ هجدهم

کتاب آشنایی با آزمون‌سازی و آزمون‌های روانی برای اولین بار در سال ۱۳۸۲ در سه هزار نسخه در انتشارات روان‌سنجی به چاپ رسید. در سال ۱۳۸۶ نوبت دوم آن چاپ شد ولی در سال‌های بعد تقریباً هر سال چاپ شده و معمولاً هر نوبت ۳۰۰۰ نسخه چاپ شده است. بعد از چاپ دوم در تمام طول این سال‌ها تمایل و آرزوی تجدید نظر در این کتاب در من وجود داشته، ولی متأسفانه گرفتاری کارهای علمی این فرصت را برایم فراهم نداشت. در تابستان سال جاری که قرار بود نوبت هجدهم آن چاپ شود، سعی شد تجدید نظر هر چند اندکی در آن انجام گیرد، برای این منظور در فصل دوازدهم نظریه هورن به آن اضافه شد و نظریه کارول تکمیل گردید و در فصل ۱۳ با توجه به استقبالی که از طرف همکاران و دانشجویان عزیز از آزمون هوش و کسلر کودکان ویرایش پنجم به عمل آمده بود و سوال اکثریت خریداران این کتاب که آیا مطلبی راجع به وکسلر پنج در آن نوشته شده است، در نتیجه شرح مختصری از آزمون وکسلر پنج برای اطلاع این علاقمندان به آن اضافه شد. در ضمن با توجه به گرانی کاغذ برای صرفه جویی در کاغذ و رعایت حال خریداران از نظر مالی تصمیم به کاهش فرمت بندی کتاب گرفته شد، و به این ترتیب علی‌رغم افزایش مطالبی جدید به کتاب تعداد صفحات آن از ششصد صفحه به حدود ۳۳۹ صفحه تقلیل یافت، در صورتی که تمام مطالب چاپ‌های قبلی در آن حفظ شده است.

در اینجا لازم می‌دانم از کلیه پرسنل انتشارات روان‌سنجی که همیشه به اینجانب لطف داشته و نهایت تلاش خود را در چاپ کتاب‌هایم با محبت و صمیمیت انجام می‌دهند، تشکر ویژه داشته باشم و امیدوارم به یاری خداوند اگر عمری باشد در چاپ بعدی در خواست چند ساله این عزیزان را که تجدید نظر کلی در کتاب آشنایی با آزمون‌سازی را داشتند نایل آیم.

ابوالفضل کرمر

شهریور ۱۴۰۱